

PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ

Sadržaj:

0. Sažetak
1. Programski razvoj
 - 1.1 Jačanje i produbljivanje javnog dijaloga o suočavanju s prošlošću
 - 1.2 Rad na afirmiranju javnih politika za suočavanje s prošlošću
 - 1.3 Prikupljanje dokumentacije o zbivanjima u ratu i organiziranje pretražive baze podataka
 - 1.4 Unaprjeđenje sudske prakse i pravnih standarda te kontinuirano praćenje sudskih procesa za ratne zločine
 - 1.5 Jačanje regionalne suradnje na suočavanju s prošlošću
2. Organizacijski razvoj
 - 2.1 Upravljanje i vođenje
 - 2.2 Ured i logistika
 - 2.3 Planiranje, monitoring i evaluacija
 - 2.4 Osoblje
 - 2.5 Volonterski tim
 - 2.6 Financijsko poslovanje
 - 2.7 Namicanje sredstava
 - 2.8 Suradnja s drugim organizacijama i institucijama

0. Sažetak

Godina iza nas bila je posvećena institucionalnom razvoju, izgradnji timova, učvršćivanju i stvaranju suradnih odnosa s organizacijama i institucijama kako u Hrvatskoj tako i na regionalnoj razini, te otvaranju dijaloga s društvenim skupinama, poput branitelja, s kojima nismo imali česte kontakte. Aktivnosti vezane uz javno afirmiranje teme suočavanja s prošlošću organizirane su povremeno jer je *Documenta* bila prvenstveno usmjerena na vlastiti razvoj i pripremu temelja neophodnih za ostvarivanje svoje zadaće, poticanje procesa suočavanja s prošlošću kroz dokumentiranje i istraživanje ratnih i poslijeratnih zbivanja.

Documenta je u razdoblju 2005./06. realizirala aktivnosti u skladu sa sljedećim ciljevima:

1. PROGRAMSKI RAZVOJ

1.1 Jačanje i produblivanje javnog dijaloga o suočavanju s prošlošću

U izboru prvih javnih događanja fokusirali smo se na isticanje značaja dokumentiranja i tematiziranje ratnih zločina o kojima se javno gotovo nikada ne govori. *Documenta* je organizirala javne događaje u Zagrebu, Splitu, Sisku i Pakracu te uz pomoć agencije PULS organizirala Istraživanje javnog mnijenja o suočavanju s prošlošću. Događaje smo poredali kronološki.

a) Priprema senzibiliziranja javnosti u Sisku za teme vezane uz suočavanje s prošlošću

Ubijanje civila u Sisku tijekom ratnog i poratnog razdoblja nikada nije bilo kazneno sankcionirano, niti se u Sisku javno razgovaralo o ratnim zločinima.

Kako bi se skinuo veo amnezije, *Documenta* je poduzela aktivnosti u smjeru dokumentiranja ratnih zločina te pokretanja javnog dijaloga.

U suradnji s Udruženjem građana *Protiv nasilja* koje vodi Vjera Solar, majka ubijene Ljubice Solar, ženskom udrugom B.a.B.e. te *Narodnom knjižnicom i čitaonicom u Sisku*, 15. rujna 2005. javno je predstavljena knjiga *A ko' joj je kriv* u kojoj se nalaze autentične priče o nasilju nad ženama. Tribinu je vodila Dubravka Šurlan iz *Narodne knjižnice i čitaonice*, a govorele su Sanja Sarnavka, Ivanka Uzelac i Vesna Teršelič. Ulomke iz knjige čitala je Dubravka Crnojević Carić.

Prva od predstavljenih priča odnosi se upravo na slučaj ubijene Ljubice Solar. Promociji publikacije nazočilo je oko 50 posjetitelja, među kojima je bio i tadašnji gradonačelnik Siska, Davorko Vidović te zastupnica SDPa Gordana Sobol.

Sudionici skupa bili su pozvani da sudjeluju u procesu prikupljanja svjedočanstva i dokumenta o zbivanjima u ratu. O događaju su izvjestili dnevni listovi.

Priprema sljedeće javne tribine o vladavini prava na kojoj će govoriti Državni tužitelj Mladen Bajić je u tijeku, a očekuje se da će biti održana u rujnu 2006.

b) Senzibiliziranje javnosti u Pakracu

Nakon pripremnih sastanaka i dogovora o suradnji s organizacijom Delfin i Srpskim demokratskim forumom, te sastanaka s lokalnim vlastima, policijom i drugim organizacijama civilnog društva u Pakracu je 11. siječnja 2006. održan prvi javni sastanak u uredu udruge Delfin na kojem su se zainteresirani upoznali sa metodom i svrhom prikupljanja svjedočanstava metodom usmene povijesti. O sastanku je izvjestio Pakrački list.

Voditeljica *Documente* i volonteri *Documente* su prisustvovali otvaranju izložbe Zajednička prošlost 26. svibnja 2006. u Gradskom muzeju koju je organizirao Centar za mirovne studije u Pakracu te su tom zgodom uspostavili značajne kontakte sa predstavnicima lokalne zajednice, a vezano uz moguću suradnju.

Tribina pod naslovom *Sjećanja na rat – metoda usmene povijesti* održat će se 28. lipnja 2006. u Vijećnici u Pakracu, a na njoj će osim predstavljanja metode usmene povijesti o kojoj će govoriti stručnjakinja iz Instituta za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba, Renata Jambrešić Kirin, biti govora i o konceptu suočavanja s prošlošću i njezinom značaju za razvoj socijalno konstruktivnijih odnosa u zajednici.

c) Okrugli stol o dokumentiranju zbivanja u ratu, Zagreb

Okrugli stol o dokumentiranju zbivanja u ratu koji održan 9. veljače 2006. okupio je 45 predstavnika/ca znanstvenih ustanova, državnih institucija te organizacija civilnog društva. Cilj okruglog stola je bio razmjena informacija o dokumentiranju ratnih zbivanja te stvaranje baze za uspostavu suradnje između znanstvenih institucija, organizacija civilnog društva, organizacija obitelji žrtava i stradalničkih organizacija koje su zainteresirane za stvaranje sveobuhvatne baze podataka o žrtvama i stradalnicima u ratu.

Okrugli stol moderirali su Vesna Teršelič, voditeljica *Documente* i Igor Graovac, istraživač iz Hrvatskog instituta za povijest i udruge Dijalog. Okupljeni su predstavili svoj rad vezan uz temu uz naglašavanje načela organizacije iz koje dolaze.

Popis s imenima stradalih na području Republike Hrvatske, uz opis načina i okolnosti pogibije moguće je ostvariti razmjenom podataka institucija koje su uključene u taj posao. Popis koji je ujedno i krajnji cilj uspostave suradnje bi onemogućilo manipulacije slične onima što su uslijedile nakon Drugog svjetskog rata i poslijeratnih vansudskih egzekucija.

Diskusija sa okruglog stola bila je snimana, a transkript je dostupan na internetskim stranicama *Documente*. Zaključci se navode u dijelu izvještaja o bazi podataka. O okruglom stolu su izvjestili Nova TV i dnevne novine.

d) Seminar za medije o izvještavanjima sa suđenja za ratne zločine sa Međunarodnog kaznenog suda u Hagu i domaćih sudova

Seminar pod naslovom Izvještavanje o suđenjima za ratne zločine pred međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u Haagu i domaćim sudovima koji je održan od 31. ožujka do 01. travnja 2006. u Splitu organiziran je u suradnji sa Međunarodnim kaznenim sudom za ratne zločine u Hagu.

Na seminaru su kao predavači između ostalih govorili: Florence Hartmann, tadašnja glasnogovornica glavne haške Tužiteljice Carle del Ponte, Michelle Squicciarro, zamjenik županijske državne odvjetnice, Ivo Josipović, sa Pravnog fakulteta, Sveučilište u Zagrebu, Mirko Klarin, glavni urednik Novinske agencije Sense, Augustin Palokaj, dopisnik Jutarnjeg lista i Globusa i Nerma Jelačić, direktorica BIRNa i mnogi drugi. Na seminaru je sudjelovalo 45 novinara i promatrača.

Motiv za organizaciju ovog seminara bila je činjenica da je Hrvatska javnost generalno vrlo loše informirana o radu Haškog suda te da nema sustavnog i kvalitetnog praćenja suđenja za ratne zločine unutar Hrvatske. U izvještavanju sa suđenja za ratne zločine u Hrvatskoj i široj regiji naglasak novinskih izvješća je češće na skandalima a ne na samom tijeku pravosudne procedure.

Novinari i urednici iz tiskovnih i elektronskih medija dobili su temeljne informacije o funkcioniranju Haškog tribunala te o radu domaćih sudova. Unatoč toga što glavnina vijesti o suđenjima za ratne zločine biva skinuta sa državnih novinskih agencija, uloga lokalnih medija u praćenju suđenja za ratne zločine nije zanemariva. Osobito se to odnosi na medije koji postoje unutar lokalnih zajednica u kojima su se ratni zločini u većem broju dešavali tijekom rata.

O seminaru su izvjestili HTV, TV Cenzura, Globus i dnevne novine. Komunikaciju s novinarima koji su sudjelovali nastavili smo i nakon seminara.

e) Seminar JAVNOST - MEDIJI - SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU

Seminar JAVNOST - MEDIJI - SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU održana je u Centru za ljudska prava u Zagrebu 31. svibnja 2006.

Na seminaru je o etičkoj dimenziji suočavanja s prošlošću govorio Žarko Puhovski, o društvenom kontekstu suočavanja s prošlošću Dražen Lalić, o preliminiranim rezultatima istraživanja o suočavanju s prošlošću Krno Kardov i o konceptu suočavanja s prošlošću Vesna Teršelić. Vodila ga je Maja Dubljević.

Cilj seminara je bio predstaviti novinarima društveni kontekst i značaj suočavanja s prošlošću te iznaći efikasne metode komuniciranja poruka vezanih uz suočavanje s prošlošću u javnosti. Na skupu/radionici je sudjelovalo 25 predstavnika medija i nevladinih udruga za značajnim iskustvom u javnom zagovaranju. Jedno od temeljnih pitanja koje je bilo postavljeno jest o svrsi suočavanja s prošlošću. Do odgovora na to pitanje pokušalo se doći na radioničarskom dijelu skupa.

f) Istraživanje javnog mnijenja o suočavanju s prošlošću

Glavni cilj istraživanja je ispitati stavove javnosti prema ključnim događajima iz novije hrvatske prošlosti, te ispitati značaj i smisao suočavanja s prošlošću za određene socijalne grupe. Pošto ni u Hrvatskoj ni u svijetu nema puno sličnih istraživanja, tim Pulsa, koji vodi Dragan Bačić, svojim su prijedlozima podržali Dražen Lalić, Krno Kardov, Marina Škrabalo i Vesna Teršelić.

Istraživanje se sastoji od dva dijela:

- i) Kvalitativnog istraživanja percepcije važnih političkih događaja u novijoj povijesti i njihovog utjecaja na formiranje percepcije kod određenih društvenih grupa. Kroz ovaj dio istraživanja pokušalo se istražiti koji su načini i metode obilježavanja značajnih datuma najprihvatljiviji javnosti. Rezultati istraživanja zasnivaju se na podacima dobivenim iz deset diskusijskih grupa koje su bile organizirane u 6 gradova: Vukovaru, Osijeku, Kninu, Splitu, Sisku, Zagrebu i Puli. U njima su obuhvaćene slijedeće grupe: branitelji dragovoljci, žrtve rata hrvatske nacionalnosti, žrtve rata srpske nacionalnosti, mobilizirani branitelji te opća populacija. Nakon dovršetka izvještaja o kvalitativnom dijelu istraživanja provedeno je i 13 dubinskih intervjua.
- ii) U kvantitativnom dijelu istraživanja putem ankete istražuju se stavovi građana prema ključnim događanjima iz novije hrvatske prošlosti, suđenjima za ratne zločine te drugim oblicima suočavanja s prošlošću. Upravo se provodi kvantitativni dio istraživanja na reprezentativnom uzorku od 1000 ispitanika. Finalni izvještaj bit će gotov u srpnju 2006.

Interepretaciju rezultata istraživanja napisat će Dean Ajduković i Dinka Čorkalo Biruški s Odsjeka za psihologiju, Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Prezentacija rezultata Istraživanja planira se u svim regionalnim centrima: Osijeku, Splitu, Zagrebu, kao i u manjim gradovima koji su bili jače pogođeni ratom: Karlovac, Knin, Pakrac, Sisak, Vukovar, u tijeku jeseni 2006.

- g) Kreiranje i održavanje internetske stranice

Internetska stranica *Documente* www.documenta.hr od rujna 2005. godine donosi informacije o svim aktivnostima *Documente* uključujući oglašavanja o javnim događanjima, regionalnoj suradnji, izvještaje sa suđenja za ratne zločine, izjave za javnost vezane uz aktualna politička zbivanja u zemlji, te, rezultate istraživanja javnog mnijenja o suočavanju s prošlošću.

- h) *Documenta* u javnosti

Osim izvještavanja s javnih događanja mediji su popratili slijedeće istupe u javnost:

- Sudjelovanje na tiskovnoj konferenciji povodom iznošenja imena svjedoka za suđenja za ratne zločine od strane osječkog gradonačelnika Ante Đapića u prostorima Građanskog odbora za ljudska prava u prosincu 2005.
- U siječnju 2006. organizirana je tiskovna konferencija na kojoj je predstavljen izvještaj monitora sa suđenja za ratne zločine
- Izjava za javnost kojoj se iskazuje protest zbog sudske odluke o naknadi štete Jadranki Reihel Kir
- Otvoreno pismo zastupnicima/ama Hrvatskog sabora vezano uz inicijativu jednog saborskog zastupnika za donošenje Deklaracije o vojno-redarstvenoj akciji „Oluja“

Sve aktivnosti bile su organizirane u suradnji s organizacijama osnivačicama: *Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek, Centrom za mirovne studije, Forumom organizacija civilnog društva za ljudska prava i Hrvatskim helsinškim odborom.*

Prikazani su prilozi o radu *Documente* u emisijama Dobro jutro Hrvatska na HTVu, te Brisanom prostoru na HTVu. Vesna Teršelič sudjelovala je u emisiji Otvoreno posvećenoj Deklaraciji o komunističkim zločinima koju je usvojilo Vijeće Evrope. U nekoliko navrata o radu *Documente* izvještavalo se u emisiji Radar, Net TV iz Kutine te TV Cenzura, TV Jadran iz Splita.

i) Publikacije

Publikacije u pripremi:

- *Zapisi NVO-a, zajedničko pamćenje, Praktični vodič u 60 pitanja*, koje je prevela i hrvatskim okolnostima prilagodila Živana Heđbeli a predgovor je napisao Žarko Puhovski, tiskanje publikacije planira se početkom srpnja 2006.
- *Dodatak udžbenicima za najnoviju povijest*, separat koji je u ljeto 2005. napisan za nastavnike povijesti i učenike osnovnih škola, ali ga Ministarstvo obrazovanja, prosvjete i sporta nije u konačnici odobrilo. U publikaciju će biti uvršteni i dodatni tekstovi autora/ica *Dodatka*, Tvrтка Jakovine, Snježane Koren i Magdalene Najbar-Agičić te preslike iz tiskovina kroz koje će se dobiti uvid u društvenu konsternaciju i hajku koja je nastala u medijima povodom *Dodatka*, tiskanje *Dodatka* planira se u srpnju 2006.
- Publikacija pod radnim naslovom *Istraživanje javnog mnijenja o suočavanju s prošlošću*, rezultati istraživanja uključujući interpretacije bit će tiskani u rujnu 2006.,
- Publikacija pod radnim naslovom *Rat u Pakracu – osobna sjećanja*, publikacija u kojoj će biti tiskani dijelovi autoriziranih intervjua koje su volonteri/ke *Documente* sakupili na području Pakraca i okolnih mjesta, tiskanje se planira u listopadu 2006.,
- Publikacija pod radnim naslovom *Rat u Sisku – osobna sjećanja*, publikacija u kojoj će biti tiskani dijelovi autoriziranih intervjua koje su volonteri/ke *Documente* sakupili na području Siska i okolnih mjesta, tiskanje se planira u studenom 2006.,
- Publikacija pod radnim naslovom *Splitska kronika*, knjiga o ratnim događajima u Splitu sa posebnim fokusom na događaje u vojnom zatvoru Lora, tiskanje se planira za lipanj 2007.

Obratili su nam se i iz Instituta za međunarodne odnose i predložili da skupa publiciramo Kronologiju ratnih zbivanja iz devedesetih na oko 2.000 stranica koju je uredio vanjski suradnik Instituta Ante Živković.

Publikacije uređuje Maja Dubljević.

1.2 Rad na afirmiranju javnih politika za suočavanje s prošlošću

Dosadašnje aktivnosti bile su usmjerene na afirmiranje suočavanja s prošlošću u kontekstu politike izgradnje mira i poboljšanju dijaloga između aktivista i aktivistica za ljudska prava i izgradnju mira s braniteljima.

Buduće aktivnosti će biti usmjerene na formiranje Koalicije/Mreže organizacija koje su zainteresirane za rad na suočavanju s prošlošću kako bi zajednički radili na osmišljavanju kampanje za poticanje društvenog dijaloga o ratnim zbivanjima.

a) Sudjelovanje u artikuliranju Platforme za izgradnju mira

Vesna Teršelič sudjelovala je u pisanju prijedloga *Platforme za izgradnju mira* i procesu dogovaranja konkretnih koraka za izgradnju mira s lokalnim upravama i samoupravama te organizacijama civilnog društva iz Drniša, Karlovca, Knina, Osijeka, Pakraca, Vukovara. U konačni tekst prihvaćen na konferenciji u Vukovaru održanoj u prosincu 2005. ugrađeno je suočavanje s prošlošću.

U procesu nakon Vukovarske konferencije *Documenta* je ko-facilitirala u suradnji sa Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek, skup na kojima se nastavio dijalog sa braniteljskim udrugama o ratnim zbivanjima, održan u veljači 2006. u Zagrebu u prostorijama HVIDRE.

b) Sudjelovanje u osnivanju IZMIRA – Inicijative za izgradnju mira

U pripremi za osnivanje zajedničke inicijative aktivista i aktivistica koji rade na afirmaciji ljudskih prava i branitelja *Documenta* je sudjelovala na pripremnom skupu u Trakošćanu održanom u studenom 2005. kao i na osnivačkoj skupštini IZMIRA u lipnju 2006.

c) Sudjelovanje na NVO Forumima

U suradnji s Tribunalom i Centrom za ljudska prava *Documenta* je bila aktivna u dosadašnjim NVO forumima o praćenju suđenja za ratne zločine. Upravo pripremamo slijedeći Forum posvećen zaštiti i podršci svjedocima koji će se održati u srpnju 2006. u prostoru Centra za ljudska prava.

d) Iniciranje i organiziranje Koalicije/Mreže organizacija za suočavanje s prošlošću

S ciljem da javno zagovaranje društvenih procesa koji vode suočavanju s prošlošću učini učinkovitijim *Documenta* priprema osnivanje Koalicije/mreže udruga. Prvi sastanak zainteresiranih udruga i potencijalnih partnerskih organizacija planira se u srpnju 2006. (odmah nakon NVO Forumu).

e) Zajednička kampanja za suočavanje s prošlošću

Tijekom 2006./07. planira se kampanja koja će kroz zajednički press materijal, zahtjeve upućene javnosti i političkim strukturama, konferencije za tisak i javna događanja imati za cilj kreiranje javnih politika za učinkovito suočavanje s prošlošću. Javne politike će se odnositi na obrazovne programe unutar školskog sustava koji će na primjeren način mladim naraštajima prezentirati teme vezane uz suočavanje s prošlošću, zatim na politike za iskazivanje digniteta žrtvama rata i druge aspekte suočavanja s prošlošću koji su relevantni za unaprjeđenje kvalitete društvenog suočavanja s prošlošću.

1.3 Prikupljanje dokumentacije o ratnim zbivanjima i uspostavljanje pretražive baze podataka

U prikupljanju podataka *Documenta* se oslanja na stručnost i iskustvo organizacija osnivačiva, te na suradnju s ostalim dokumentalističkim i znanstvenim institucijama iz Hrvatske.

U izgrađivanju biografske i bibliografske baze podataka *Documenta* se oslanja na iskustvo i suradnju s Fondom za humanitarno pravo iz Beograda i Istraživačko dokumentacionim centrom iz Sarajeva.

U prikupljanju kazivanja putem usmene povijesti *Documenta* surađuje s etnolozima i organizacijama osnivačicama, Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka i Centrom za mirovne studije.

a) Priprema dokumentiranja i uspostavljanja baze podataka:

Za budući rad su vrlo važni zaključci s okruglog stola *Dokumentiranje zbivanja u domovinskom ratu* koje navodimo u cijelosti:

1. Na Okruglom stolu je zaključeno da je žrtva univerzalna, bez obzira na etničku, socijalnu političku pripadnost
2. Da treba utvrditi činjenice o svim stradalnicima i žrtvama u Domovinskom ratu
3. Da postoji zajednički interes i volja za suradnjom na utvrđivanju imena i okolnosti pogibije smrtno stradalih na području Hrvatske (na prvom mjestu utvrditi stradanja svih što su 1991. godine bili građani i građanke Hrvatske, a na drugom stradanja svih koji su poginuli na području Hrvatske iz drugih zemalja)
4. Da je za utvrđivanje činjenica o Domovinskom ratu nužna suradnja tri instance: znanstvenih ustanova, Vladinih institucija i organizacija civilnog društva
5. Da će se pri dokumentiranju zbivanja u Domovinskom rat koristiti primjerena, znanstveno utemeljena metodologija
6. Da će se u skorije vrijeme održati skup na kojem će se konkretizirati model suradnje između zainteresiranih ustanova/institucija/udruga
7. Da je civilizacijski pomak činjenica da su se na Okruglom stolu okupili ljudi različitih ideoloških orijentacija te iskazali spremnost za suradnju
8. Da prijepore vezane uz simbolička mjesta nije nužno uskladiti da bi se ostvarila učinkovita suradnja
9. Da pojedinci, institucije, organizacije civilnog društva budu suorganizatori slijedećeg skupa na kojem bi se raspravljalo o metodologiji, t.j. načinu prikupljanja podataka

Nakon okruglog stola našli smo se i s Ivanom Grujićem iz Ministarstva branitelja i međugeneracijske solidarnosti teravnateljem Hrvatskog državnog arhiva. Oboje su izrazili volju za suradnju.

Početkom svibnja formirana je radna grupa u kojoj se nalaze članovi/ice *Documente* i drugih suradničkih organizacija. Uz Srđana Dvornika, Živanu Hedžbeli, Igor Graovca u radnoj grupi sudjeluje i osoblje *Documente*. Očekujemo da članove i članice imenuju i druge organizacije osnivačice.

U dogovoru s regionalnim partnerima *Istraživačko dokumentacionim centrom* i *Fondom za humanitarno pravo* razvijamo tri kompatibilna informativna sustava u tri dokumentacijska centra. Cilj je ujednačiti razinu razvijenosti sva tri centra na tom planu.

Prijedlog Formulara za izjavu (za ubijene i nestale) *Documente* je izrađen najvećim dijelom po matrici za prikupljanje podataka o ubijenima i nestalima kojom se koriste u *Fondu za humanitarno pravo*. Bilo bi dobro razviti jedinstven formular za sva tri dokumentacijska centra koji bi se u jednom dijelu odnosio na ubijene i nestale, a drugi dio bi uključivao druge povrede Ženevskih konvencija i Konvencije o genocidu.

Trening posvećen kreiranju i korištenju baze podataka organizirat će *Istraživačko dokumentacioni centar* za 30-ak ljudi u rujnu 2006.

Na sastancima u tijeku jeseni (kako na razini pojedinih centara tako i na regionalnoj razini) definirat će se nacrt informativnog sustava.

Za formiranje baze podataka u okviru *Documente*, bit će potrebno nabaviti server i bar dva dodatna računala. Iz bazičnog paketa licenci planiramo 4 licence za software za *Documentu* (i organizacije osnivačice) i jednu licencu za partnersku organizaciju *Dijalog*.

Također je nužno angažirati i zaposliti osobu koja je odlično kompjutorski obučena, ima razvijenu logiku za razumijevanje funkcioniranja baze podataka, tj. dokumentacijskih sistema, i zainteresirana je za temu kojom se bavi *Documenta*. Sredstva za zapošljavanje takve osobe još uvijek ne postoje, pa ćemo nastojati honorarno angažirati osobu koja će početi pripreme za uspostavljanje baze podataka. Prvi zadatak je pregled prikupljene građe u organizacijama osnivačicama i *Documenti*.

Vežano uz suradnju sa institucijama, organizacijama i udrugama *Documenta* će poslati poziv za suradnju vladinim i znanstvenim institucijama te drugim organizacijama civilnog društva u kom će najaviti stvaranje baze podataka. Prilikom sazivanja sastanka buduće suradničke koordinacije/koalicije kao motive treba uzeti u obzir zajednički interes da se dokumentiraju sve žrtve i stradalnici te zajednički interes da se objedine svi podatci, tj. da postoji jedinstven pregled svih podataka. U pozivu će se naglasiti su da organizacije osnivačice i *Documenta* već poduzele korake da dokumentiraju podatke koji dosad nisu bili u fokusu interesa institucija/organizacija koje se bave dokumentiranjem, prije svega podatke o stradalima na srpskoj strani rata u Hrvatskoj, te ne smjeraju ponovo prikupljati podatke o već dokumentiranim povredama.

b) Seminar o prikupljanju podataka i prevenciji sekundarne traumatizacije

Seminar je održan u studenom 2005 za volontere/ke *Documente* i druge zainteresirane. Vodile su ga Zdenka Pantić, Hajdi Katinac, Lovorka Kušan i Vesna Teršelič. O edukacijama možete pročitati više kod informacije o volonterskom timu.

c) Prikupljanje osobnih sjećanja metodom usmene povijest

Sva sjećanja na rat još nisu ispričana. U nastojanju da dokumentiramo i osvijetlimo ratna zbivanja iz perspektive preživjelih *Documenta* je pripremila projekt strukturiranih razgovora koristeći metodologiju usmene povijesti. Odabrali smo ciljne grupe čije ratne uspomene do

sada nisu bile zabilježene. U prvoj fazi prikupljanja usmene povijesti fokusirat ćemo se na žrtve kršenja ljudskih prava te aktivistice i aktiviste organizacija civilnog društva.

Želimo saslušati i sačuvati od zaborava sjećanja i iskustva te ih vratiti u obliku publikacije kako bi afirmirali osobne poglede na rat i dokumentirali višeslojnost zbivanja.

Usmenu povijest ćemo snimati na dva načina, snimanjem audio zapisa i video zapisa kazivanja.

I) Snimanje audio zapisa kazivanja (na kazetofon) je anonimno, osim ukoliko kazivač/ica izričito iskaže želju da se u publikacijama koristi njegovo/njezino puno ime. Nakon svakog snimljenog razgovora slijedi transkribiranje. Snimke razgovora i transkript pohraniti ćemo u *Documenti*. Jedan primjerak transkripta predat ćemo kazivaču/ici. Dijelove razgovora odabrane za publiciranje slat ćemo kazivačima/cama na autorizaciju.

II) Snimanje video zapisa kazivanja u većini slučajeva nije anonimno, mada se na želju kazivača/ice na snimci može zamagliti lice i izmijeniti glas, kako bi se uz punu zaštitu identiteta ipak prenijela dragocjena iskustva.

U prvoj fazi prikupljanja usmene povijesti snimat ćemo samo audio zapise kazivanja.

U timu *Documente* su educirani i motivirani pojedinci/ke s iskustvom u radu na zaštiti ljudskih prava različitih stručnih profila (povijest, sociologija, psihologija, politologija..) iz Osijeka, Vukovara, Splita, Gvozda, Županje, Šibenika, Zagreba i drugih gradova.

Predviđamo da će prikupljanje usmene povijesti trajati cijelu 2006. godinu pa nam se na gore navedene brojeve telefona možete javiti svaki radni dan.

Volonteri/ke su dosad napravili 30 intervjua na području Pakraca i okolice, a transkripcija intervjua je u tijeku. Nakon transkripcije, kazivači će dobiti na uvid kazivanja i autorizirati dijelove koji će ući u publikaciju čiji se tisak planira za listopad.

U pripremama za rad na terenu volonterski tim *Documente* posvećuje značajno mjesto pripremi info materijala o mjestima/gradovima gdje se provode intervjui.

U pripremi je snimanje audio zapisa u Sisku.

U srpnju će se snimiti deset video intervjua u Pakracu i deset u Sisku.

1.4 Unaprjeđenje sudske prakse i pravnih standarda te kontinuirano praćenje sudskih procesa za ratne zločine

U tijeku 2005. praćenje suđenja za ratne zločine (u Hrvatskoj i susjednim zemljama) koordinirao je Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i pripremio izvještaj koji možete vidjeti na web stranicama Centra i *Documente*.

Documenta je sudjelovala u pripremama na organiziranje tribine o praćenju suđenja za ratne zločine koju je u studenom 2005. na Pravnom fakultetu u Zagrebu organizirala udruga Pravnici, u cilju unaprjeđenja sudske prakse i motiviranja studentske populacije za

sudjelovanje u praćenju. Sudjelovalo je 50 studenata. Na tribini su govorili Prof. Ksenija Turković, Katarina Kruhonja, Veselenika Kstratović i Vesna Teršelič. Tribinu je vodio Goran Miletić.

Također je organizirana i superviziju za monitore koju radi Prof. Ivo Jospović s Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Documenta sudjeluje u pripremama za praćenje suđenja za slijedeću godinu te u pripremi edukacije monitora. U suradnji s Centrom za mir sudjeluje u pripremi priručnika za praćenje suđenja.

1.5 Jačanje regionalne suradnje na suočavanju s prošlošću

U suradnji s *Fondom za humanitarno pravo* iz Beograda i *Centrom za dokumentaciju i istraživanje* iz Sarajeva *Documenta* priprema sljedeće regionalne projekte:

- a) razvijanje kompatibilnih baza podataka o ratnim zbivanjima, o sudionicima i sudionicama ratova, žrtvama, preživjelim te mogućim počiniteljima
- b) praćenje suđenja za ratne zločine u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Crnoj Gori te Hrvatskoj
- c) potpora žrtvama i svjedocima koja sadrži uključivanje obitelji stradalih i nestalih u praćenje pravosudnih procesa, predlaganje mjera za zaštitu svjedoka, pravnu pomoć i pripremu svjedoka za svjedočenje
- d) usmena povijest
- e) sastavljanje regionalne liste nestalih, s osobnim podacima i kratkim informacijama o okolnostima nestanka, svih osoba nestalih u ratovima od 1990.
- f) sastavljanje regionalne liste poginulih i ubijenih

U tijeku 2005. dokumentacijski centri radili su na usuglašavanju procedura planiranja i monitoringa te planiranju zajedničkih aktivnosti uz pomoć Mladena Majetića.

Od 11. do 18. srpnja 2005. zajedno smo organizirali Ljetnu školu tranzicijske pravde. U okviru regionalne suradnje *Documenta*, Istraživačko dokumentacioni centar i Fond za humanitarno pravo sudjeluju u organizaciji druge ljetne škole tranzicijske pravde koja će se održati koncem srpnja na Paliću, Vojvodina.

Za vrijeme trajanja konferencije u Sarajevu *Utvrdjivanje isitne nakon sukoba* održane početkom svibnja 2006. regionalni centri su se usuglasili da rade dalje na konzultacijama o mehanizmima za kazivanje istine na regionalnoj razini.

U planu su regionalni skupovi o mehanizmima za kazivanje istine koji bi se trebali održati u Zagrebu (listopad 2006.) i Beogradu (veljača 2007.)

Sadašnji prioritet je i usuglašavanje jedinstvenog prijedloga Formulara za sve povrede na regionalnoj razini, što bi osiguralo neophodnu kompatibilnost baza podataka te dopuštalo dodatke specifične za pojedine zemlje. Prijedlog je da se oko toga usaglasi regionalna radna grupa koju će se formirati u tijeku 2006.

2. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

2.1 Upravljanje i vođenje

Skupština *Documente*, koja je najviše upravno tijelo održana je u listopadu 2004.. te nakon toga u travnju 2005. Skupština se sastoji od 16 članova. Sljedeća skupština održat će se 29. lipnja 2006.

Documentom upravlja Upravni odbor čiji su članovi i članice Katarina Kruhonja, Žarko Puhovski, Dražen Lalić, Goranka Lalić, Zoran Pusić, koji je ujedno i Predsjednik Upravnog odbora. Poslovanje *Documente* vodi Voditeljica Vesna Teršelič.

2.2 Ured i logistika

U prvim mjesecima nakon osnivačke skupštine koristili smo prostor Centra za mirovne studije i Centra za ljudska prava. Velika hvala! *Documenta* je uselila u prvi iznajmljeni prostor na Iblerovom trgu 9 u listopadu 2005. a preselila se u nove prostorije na adresi Odranska 1, u ožujku 2006. Nabavljena je osnovna uredska oprema (stolovi i stolice, računala, štampač).

2.3 Planiranje, monitoring i evaluacija

Documenta planira na tjednoj, mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi. Slijedeće godišnje planiranje održat će se u Zagrebu u srpnju 2006.

2.4 Osoblje

Voditeljica *Documente*, Vesna Teršelič zaposlena je u *Documenti* od 01. siječnja 2006. Mili Simić Dododja kao tajnica i Maja Dubljević kao programska koordinatorica zaposlene su u *Documenti* od 01. veljače 2006.

2.5 Volonterski tim

Tijekom ljeta i jeseni 2005. *Documenta* je počela okupljati volonterski tim (preko organizacija osnivačica, organizacija za ljudska prava, pravni fakultet i dr.) i organizirati prve sastanke na kojima se volonterski tim dogovorio o planovima za rad na prikupljanju usmene povijesti.

Od listopada 2005. volonterski tim se redovito sastaje a tijekom siječnja 2006. krenula su prve terenske posjete Pakracu.

Documenta je u nekoliko navrata organizirala edukacije za volonterski tim, ili je omogućila/informirala/preporučila edukacije za volontere/ke organizirane od strane drugih organizacije.

U travnju 2006. organiziran je seminar u Daruvaru za volonterski tim i djelatnice *Documente*. Nastavak seminara održat će se u srpnju i bavit će se analizom dosadašnjih iskustava te planiranjem rada na novim terenima. Slijedeći seminar održat će se u Grožnjanu u srpnju 2006.

Volonteri/ ke su također sudjelovali/e na seminaru o prikupljanju podataka i prevenciji sekundarne traumatizacije koji je održan u studenom 2005. te na radionici koju je održala Ana Bogdanić, autorica publikacije *Usmena povijest i stare Romkinje*, održanoj u veljači 2006.

Koordinaciju volonterski timova vrše Martina Tenko i Tanja Petrović.

Supervizija se provodi od strane Zdenke Pantić, direktorice Međunarodnog rehabilitacijskog centra za žrtve mučenja.

Volonterski tim sada broji 14 volontera/ki.

2.6. Financijsko poslovanje

Financijsko poslovanje vodi Dubravka Obad. Izvještaj je u prilogu.

2.7 Namicanje sredstava

U vrijeme prije registracije tekuće troškove pokrivali smo zahvaljujući financijskoj podršci Centra za mir, nenasilje i ljudska prava i Centra za mirovne studije (djelomično iz sredstava Righth Livelihood Award). Hvala! Pregled namicanja sredstava po donatorima je u prilogu.

2.9 Suradnja s drugim organizacijama i institucijama

U tijeku 2005. uspješno smo razvili suradnju s organizacijama osnivačicama, organizacijama obitelji nestalih te otvorili komunikaciju s stradalničkim i braniteljskim udrugama. Stvorili smo osnove za suradnju s nekim znanstvenim institucijama i nekim fakultetima (Fakultet političkih znanosti, Filozofski fakultet, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Izvještaj su pripremile:

*Vesna Teršelič
Maja Dubljević*